

3 ТӘЖІРИБЕЛІК САБАК

Іс-әрекет психологиясы

**ОРЫНДАҒАН: ҚЫЛЫШБЕК ЖАННА
ҚҰРМАНТАЕВА АСЕМ**

Жоспары:

1) Іс-әрекет дағды туралы жалпы түсінік.

2) Адам іс-әрекетінің түрі мен дамуы.

II Негізгі бөлім

1) Баланың іс - әрекетінің психикалық дамуының биологиялық және әлеуметтік факторлары

А) Дағды мен ептілік

Ә) Әдет

Б) Ниет

2) Қызығу ,сенім, құмарлық

Адам әрекеттерінің барлығы бір мақсатқа, бір мүддеге саналы түрде бағытталып отырады. Адам алдына бір мақсат қойып, содан бір нәтижеге шығаруға тырысады.

Саналы әрекеттің айрықша, маңызды сипаттарының бірі – шығармашылық. Шығармашылықтың дамуында жеке адамның ерекшеліктері өте маңызды болады. Іс – әрекет тек белсенділік пен емес, мінезбен де ерекшеленеді.

Мінез –құлық споталдықты (ішкі себептер мен пайда болған сыртқы әсерден болмаған) болады, ал іс –әрекет -ұйымдастырушылықта, мінез –аяқ астынан, іс –әрекет - жүйелік болады.

Адам іс –әрекетінің мативы әр түрлі, олар:

- Органикалық
- Материалдық
- Функционалдық
- Әлеуметтік
- Рухани

Ic –
әрекет

мотивтері

Іс –әрекет құрылымы:

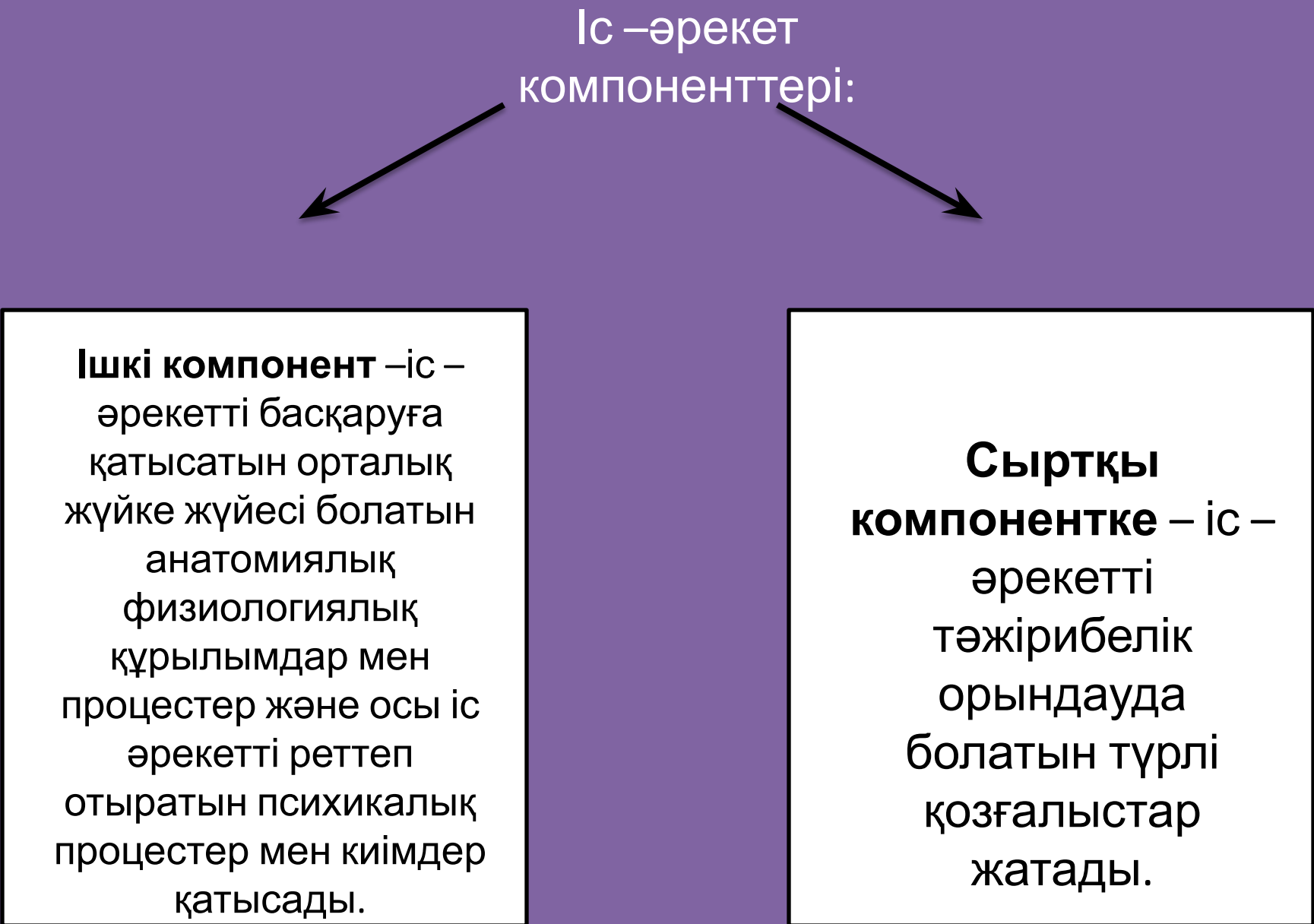
Әрекет –іс –әрекеттің бір бөлшегі ол адамның саналы мақсаты мен дербестігімен жүзеге асады.

Мысалы: Танымдық іс –әрекеттегі әрекетте кітапты алу, оны оқу, ол бойынша дайындалу сияқты әрекеттер бар.

Операция –әрекеттегі жүзеге асыруда болатын тәсілді айтамыз.

Іс –әрекетті жүзеге асыру құралы –ол әрекет пен операцияны жүзеге асыру үшін пайдаланылатын құрал, инструменттер жатады.

Іс –әрекет компоненттері:

Ішкі компонент – іс –
әрекетті басқаруға
қатысатын орталық
жүйке жүйесі болатын
анатомиялық
физиологиялық
құрылымдар мен
процестер және осы іс
әрекетті реттеп
отыратын психикалық
процестер мен киімдер
қатысады.

**Сыртқы
компонентке** – іс –
әрекетті
тәжірибелік
орындауда
болатын түрлі
қозғалыстар
жатады.

Еңбек, оқу, ойын – адамның дамып жетілуіндегі және қажеттіліктерін өтеудегі негізгі іс – әрекет түрлері.

Балалар мен ересек адамдардың әр алуан іс – қимылы нәтижесінде олардың автоматталған әрекеті – дағдылары, іс – әрекетте түрлерін орындауға бейімділігі мен ептілігі, тіршілікке қажетті әдеттері қалыптасып, адамның анатомиялық физиологиялық және психикалық жағынан дамып жетілуіне әсер етеді. Оның рухани өмірінің мазмұнын байытады.

Дағды – адамның белгілі іс – әрекетті сан рет қайталап отыруы нәтижесінде қалыптасып, автоматты түрде орындалатын ісі. Мәселен, балада оқу дағдысының қалыптасуы, қызметкердің міндетті ісін орындауы. Дағдының қалыптасуында мақсат қою негізгі рөл атқарады. Дағдының қалыптасуы қимыл – қозғалыстар мен әрекет жасауға орай бірнеше сатылардан тұрады.

Адам әрекетіндегі **ептілік** (бейімділік) – белгілі бір істі атқаруға бейім тұру , өзінің игерген білімін, дағдысын түрлі жағдайда қолдана білу. Ептілікті жеке қарастырсақ, ол адамның дағдыдан өзгешелеу ұқыптылық қасиетін көрсетеді. Ептіліктің тағы бір ерекшелігі адамның өз білімін қажет болған кез келген жағдайда қолдана білу әрекетінен анық байқалады.

Әдет – адамның іс – әрекетіндегі мінез – құлыққа байланысты тұрақты қасиеті. психологиялық тұрғыдан алғанда әдет адамның белгілі іс – әрекет түрін бұрынғы өмір тәжірибесінде қалыптасқан дағдылары мен біліміне сүйене отырып жүзеге асырады. Ұнамды әдет: еңбексүйгіштік, жуынып - шайыну. Ұнамсыз әдет: ұстамсыздық, біреудің сөзін бөлу.

Ниет – адамның белгілі қажеттіліктерді қанағаттандырудағы іс – әрекетіне байланысты психологиялық көңіл – күйі.

НИЕТ

Айқын Көмескі

Адамның ниеті бірнеше сатыдан құралады:

- Әуестену
- Ықылас - ынта

Қызығу

Адамның танымдық қажеттіліктерін сезіп, олардың мән - жайын айқын түрде түсіндірудегі жан дүниесінің сілкінісі. Қызығу барысында адам өзінің әр нәрсені танып білу қажеттілігін қанағаттандыру үшін әр қилы әрекеттерді белсенді түрде меңгеру керектігін түсінеді. Адамның танып білу әрекетінің қозғаушы күші ретінде қызығу мазмұнына, мақсатына, кеңдігі мен тұрақтылық қасиеттеріне орай топтастырылып қарастырылады.

Сенім -адамның белгілі бір түсініктеріне сәйкес қажеттіліктерін қанағаттандыру жүйесі.

Ұмтылу –адамның іс –әрекетті атқаруға талаптанып, белсенділігін қуаттайтын ниеті. Адам өз қажеттілігін өтеудің жағдайын нақты болжамдап, көз алдына елестете алмаса да, көздеген мақсатына жету үшін күш –қуатын жұмсап, талаптанады. Талаптанудың нақты түрі –арман. Бұл –қалаған нәрсенің бейнесін қиял арқылы жасау әрекеті. Ұмтылуға құмарлық та жатады.

Құмарлық – адамның өте зор күшін талап ететін қажеттілігін орындаудағы ниеті, таным әрекетінде ол –ұнамды қасиет.

Құмарлық
Жағымды
жағымсыз

МАҚСАТ-ӘРЕКЕТ-ЖЕТИСТІК

**НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!**

